

Zestaw zadań do wymagań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego

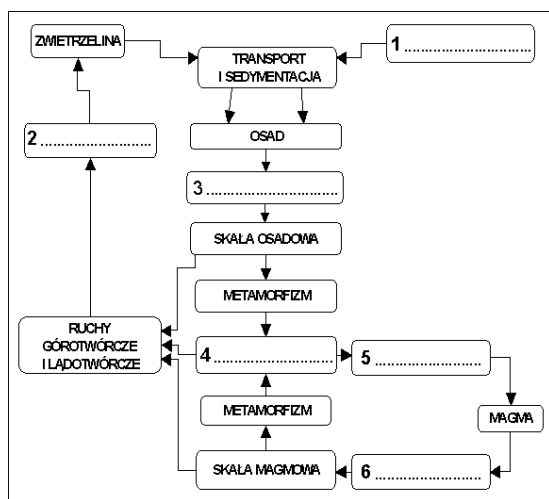
Zadanie 1. (5 pkt)

Egzamin maturalny z geografii odbędzie się 16 maja 2005 r. Wtedy dzień będzie trwał w Polsce około 14 godzin, a noc – około 10 godzin. Moment górowania Słońca wypadnie w czasie, gdy maturzyści z geografii będą rozwiązywali zadania z arkusza II.

- a) Czy w Warszawie ($52^{\circ} 15'N$, $21^{\circ} 00'E$) 16 maja 2005 r. dzień będzie trwał dłużej niż w Krakowie ($50^{\circ} 03'N$, $19^{\circ} 57'E$)? Uzasadnij odpowiedź.
 b) Którą godzinę będą wskazywały zegarki maturzystów w Warszawie w momencie górowania Słońca w tym mieście? Zapisz obliczenia.

Zadanie 2. (3 pkt)

Obieg i przekształcanie skał

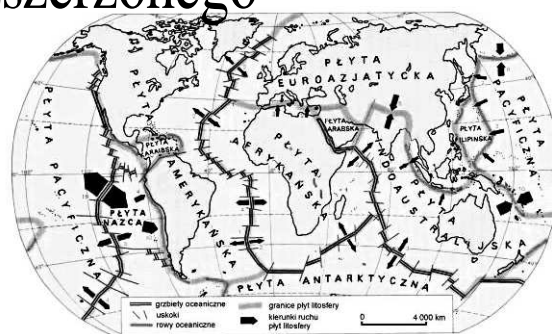

Opracowanie własne na podstawie: P. Wład, „Geografia. Bogactwo przyrodnicze Ziemi”, Raszyn 2002, s. 269.

Uzupełnij schemat, wpisując w miejsca oznaczone cyframi 1-6 określenia wybrane z następujących: diagenetyzacja, krystalizacja, przepiękanie, skała metamorficzna, szczątki organizmów żywych, wietrzenie.

Zadanie 3. (5 pkt)

26 grudnia 2004 r. wybrzeża Azji Południowej i Azji Południowo-Wschodniej oraz Afryki dotknęła klęska tsunami. Bezpośrednią przyczyną tej katastrofy było trzęsienie ziemi u wybrzeży Indonezji.

Opracowanie własne na podstawie: S. Piskorz, S. Zajac, „Geografia świata i Polski”, WSiP, Warszawa 1993, s. 75.

a) Wykorzystując własną wiedzę oraz powyższy rysunek, wyjaśnij genezę trzęsienia ziemi u wybrzeży Indonezji.

b) Wymień dwie cechy zjawiska tsunami. Podaj inną niż trzęsienie ziemi przyczynę powstawania tsunami.

Zadanie 4. (4 pkt)

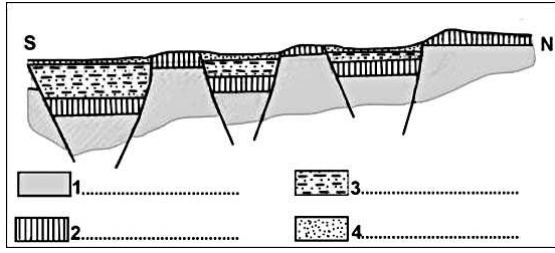
Podaj cztery przykłady problemów dla ludności zamieszkującej rejon dotknięte falą tsunami z 26 grudnia 2004 roku, których źródłem jest ten kataklizm.

Zadanie 5. (4 pkt)

Uzasadnij, podając cztery argumenty, że wydarzenia związane z tragedią tsunami na Oceanie Indyjskim w 2004 roku wskazały na proces globalizacji.

Zadanie 6. (4 pkt)

Schematyczny przekrój geologiczny

Źródło: „Geografia Polski Środowisko przyrodnicze”, pod red. L. Starkla, Warszawa 1999, s. 55.

a) Wypisz, spośród podanych niżej trzy terminy dotyczące sytuacji przedstawionej na schematycznym przekroju geologicznym.

Terminy: deformacja ciągła, deformacja nieciągła, fałd, monoklina, rów tektoniczny, zrąb tektoniczny.

.....

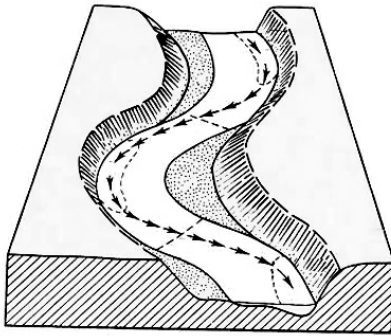
.....

.....

b) Zakładając, że warstwy skalne leżą zgodnie z wiekiem powstania, uzupełnij odpowiednio legendę przekroju geologicznego nazwami następujących okresów geologicznych: czwartorzęd, jura, karbon, trzeciorzęd.

Zadanie 7. (4 pkt)

Na rysunku przedstawiono fragment doliny rzecznej.

Przedstaw działalność rzeki na odcinku przedstawionym na rysunku. W odpowiedzi podaj nazwy dwóch zachodzących procesów, opisz ich przebieg oraz widoczny na rysunku skutek.

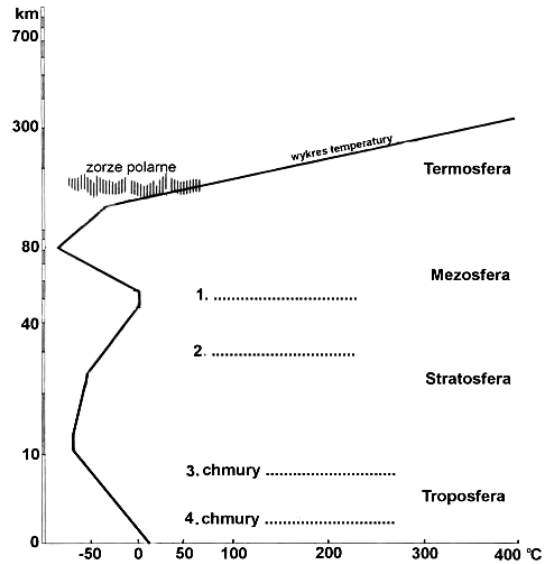
.....

.....

.....

Zadanie 8. (6 pkt)

Na rysunku przedstawiono uproszczony schemat atmosfery ziemskiej.

a) Zaznacz na rysunku górne granice troposfery oraz stratosfery.
b) Wstaw w odpowiednie miejsca na rysunku (1-4) określenia wybrane z następujących: mezopauza, stratopauza, warstwa ozonowa, cirrus, stratus.

c) Podaj nazwy dwóch warstw atmosfery, w których występuje zjawisko inwersji termicznej.

.....

.....

Zadanie 9. (5 pkt)

Na mapie przedstawiono rozkład średnich rocznych sum opadów atmosferycznych (w mm) w Afryce.

Opracowanie własne na podstawie: D. Martyn, *Klimaty kuli ziemskiej*, Warszawa 1985, s. 329.

a) Na podstawie mapy opisz zmiany rocznych sum opadów atmosferycznych wzdłuż południka 20°E między równikiem a północnym wybrzeżem Afryki.

.....

.....

b) Wyjaśnij zróżnicowanie rocznych sum opadów między równikiem a zwrotnikiem Raka.

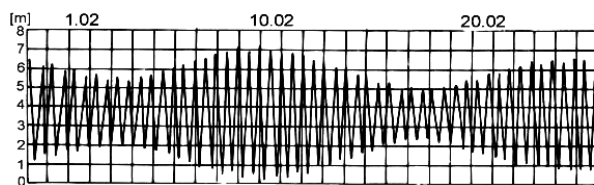
.....

.....

.....

Zadanie 10. (4 pkt)

Na wykresie przedstawiono amplitudę pływów morskich między 29 stycznia a 25 lutego. Pełnia Księżycy była w pierwszej połowie lutego.

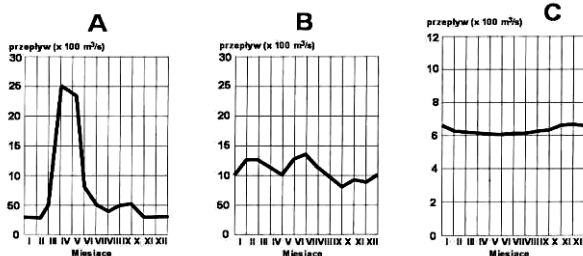

Opracowanie własne na podstawie: W. Mizerski, *Geologia dynamiczna dla geografów*, PWN, Warszawa 2002, s. 191.

Przedstaw na schematycznych rysunkach położenie Ziemi, Księżycy i Słońca, którego skutkiem jest występowanie w pierwszej połowie lutego pływów morskich o najmniejszej i największej amplitudzie. Podpisz rysunki, używając określeń: przyptyw kwadraturowy, przyptyw syzygijski.

Zadanie 11. (3 pkt)

Wykresy A, B i C przedstawiają wielkości średnich przepływów trzech rzek w poszczególnych miesiącach.

Źródło: P. Wład, *Geografia. Bogactwo przyrodnicze Ziemi, Raszyn 2002, s. 107*

Opis przepływów:

- I. Wyrównane przepływy są wynikiem obecności jezior w dorzeczu.
- II. Najwyższe przepływy są spowodowane występowaniem opadów deszczu w zimie.
- III. Przepływy zwiększają się w wyniku topnienia śniegu na wiosnę.
- IV. Przepływy zwiększają się w wyniku topnienia śniegu wczesną wiosną i podczas topnienia lodowców w lecie.

Przyporządkuj do trzech rzek w tabeli odpowiednie wykresy i ich opisy.

Lp.	Rzeka	Opis przepływów (wpisz numer)	Wykres (wpisz literę)
1.	Ganges		
2.	Ren		
3.	Św. Wawrzyńca		
4.	Wołga		

Zadanie 12. (2 pkt)

Wśród poniżej zapisanych zbiorników wodnych wskaż najstarszy i najmłodszy. Zbiorniki wodne: J. Jamno, J. Łebsko, J. Śniardwy, J. Solińskie.

Najstarszy:.....

Najmłodszy:.....

Zadanie 13. (4 pkt)

Na podstawie analizy siedlisk można stwierdzić, że roślinność potencjalna Polski kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	% powierzchni Polski
grądy	41,5
buczyny	13,5
dąbrowy	8,0
łęgi i olsy	11
bory mieszane	14,0
bory	11,5
torfowiska	0,1
roślinność wybrzeża	0,3
roślinność wysokogórska	0,1

Obecnie lesistość Polski wynosi 28,6 %. Lasy iglaste zajmują około 75 % powierzchni wszystkich lasów.

Podaj po dwie przyczyny różnic między:

- a) potencjalną a rzeczywistą lesistością Polski,
- b) potencjalnym a rzeczywistym składem gatunkowym lasów w Polsce.

Zadanie 14. (3 pkt)

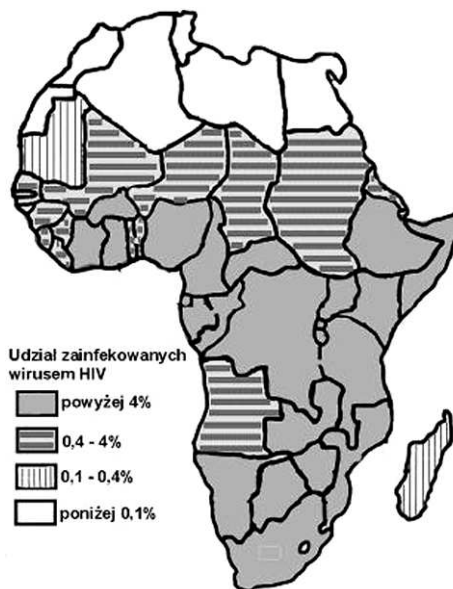
Podaj cztery argumenty uzasadniające, że zmiany, jakie zaszły w lesistości i składzie gatunkowym lasów, są niekorzystne dla środowiska przyrodniczego Polski.

Zadanie 15. (6 pkt)

Na mapie przedstawiono udział zainfekowanych wirusem HIV w Afryce – kontynencie szczególnie dotkniętym chorobą AIDS.

a) Odszukaj na mapie kraje, w których udział zainfekowanych wirusem HIV jest mniejszy niż 0,1%. Podaj nazwy czterech z nich oraz nazwę religii, którą wyznaje największy odsetek ludności tych państw.

b) Wykaż i wyjaśnij zależność między wielkością udziału zainfekowanych wirusem HIV a strukturą rasową ludności tego kontynentu.

Opracowanie własne na podstawie: *Atlas geograficzny liceum Świat Polska, Warszawa 2004, s. 25*

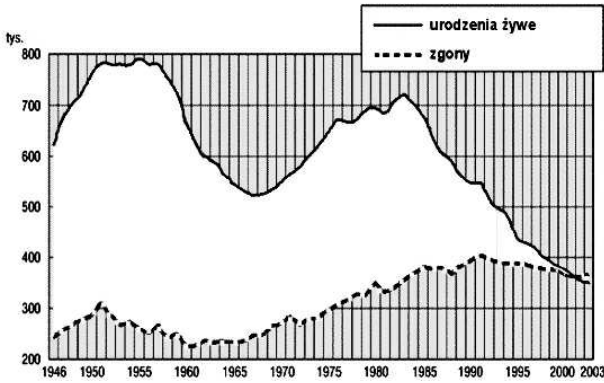
Zadanie 16. (3 pkt)

W 2002 roku w Kenii mieszkało 31,1 mln osób. Wskaźnik zgonów wynosił 12‰.

Zakładając, że dziennie w Kenii na AIDS umierało średnio 700 osób, oblicz procent zgonów, które były wynikiem tej choroby. Zapisz wykonywane obliczenia.

Zadanie 17. (5 pkt)

Na wykresie przedstawiono ruch naturalny ludności Polski w latach 1946–2003.

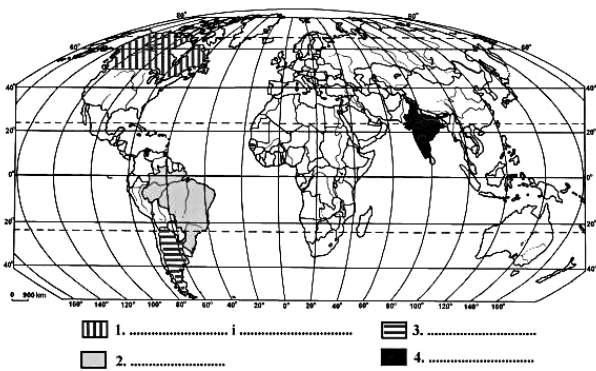
Źródło: Mały Rocznik Statystyczny Polski 2004, GUS, Warszawa, s.118

a) Na podstawie wykresu podaj trzy argumenty potwierdzające wpływ II wojny światowej na powstawanie okresów wyżów i niżów demograficznych.

b) Podaj dwie przyczyny obecnego niżu demograficznego w Polsce.

Zadanie 18. (5 pkt)

Na mapie zaznaczono państwa, w których używa się języków europejskich jako urzędowych.

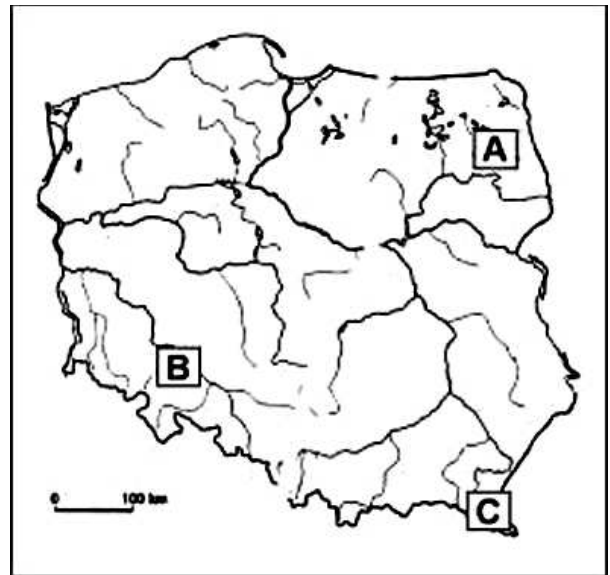

a) Uzupełnij legendę do mapy, wpisując nazwy odpowiednich języków europejskich.

b) Podaj, który z języków urzędowych używanych w zaznaczonych na mapie krajach, należy do grupy germańskiej.

Zadanie 19. (3 pkt)

Na mapie konturowej zaznaczono literami A-C obszary o różnych warunkach przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa.

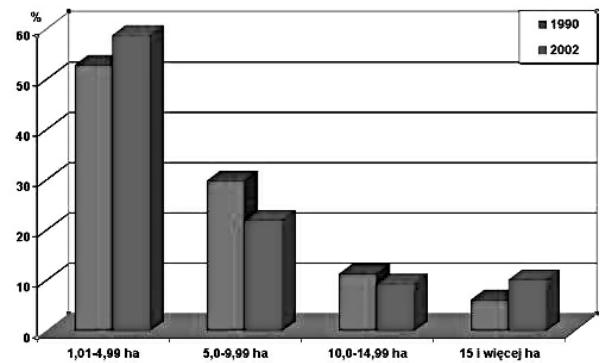

Wskaż obszar o najkorzystniejszych warunkach przyrodniczych dla rozwoju rolnictwa. Wybór uzasadnij trzema argumentami.

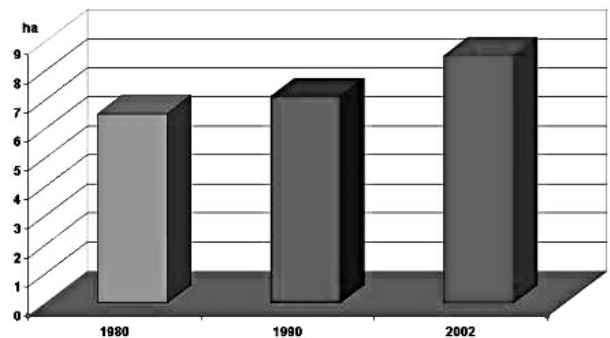
Obszar oznaczony literą.....

Zadanie 20. (4 pkt)

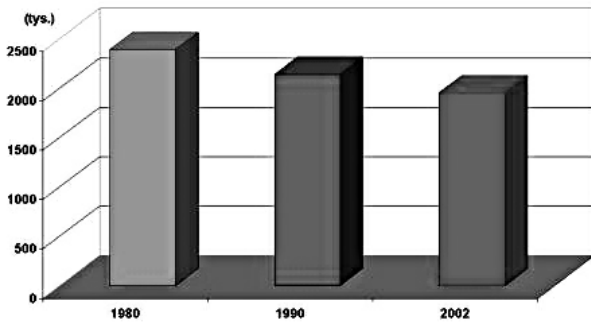
Wykres 1. Wielkość indywidualnych gospodarstw rolnych w Polsce w latach 1990 i 2002.

Wykres 2. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w Polsce w latach 1980, 1990 i 2002.

Wykres 3. Indywidualne gospodarstwa rolne w Polsce w latach 1980, 1990 i 2002

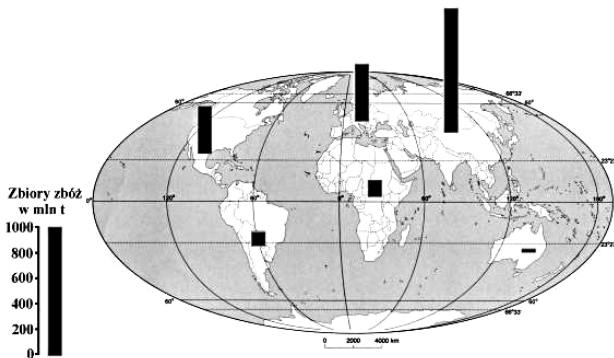

Na podstawie załączonych wykresów wykonaj polecenia:
 a) Podaj dwie pozytywne przemiany, które zaszły w polskim rolnictwie. Uzasadnij pozytywne znaczenie jednej z nich.

b) Podaj, która ze zmian przedstawionych na wykresach wpływa negatywnie na rozwój polskiego rolnictwa.

Zadanie 21. (4 pkt)

Na mapie przedstawiono zbiory zbóż według kontynentów w 2002 r.

a) Podaj nazwę kartograficznej metody, którą zastosowano do przedstawienia zbiorów zbóż według kontynentów w 2002 r.

b) Na podstawie własnej wiedzy podaj nazwy trzech głównych zbóż uprawianych na świecie. Wskaż kontynent, na którym łączne zbiory tych zbóż są największe.

Zadanie 22. (4 pkt)

Uzasadnij, podając po dwa argumenty, że:
 a) transport samochodowy ma większy wpływ na stan środowiska przyrodniczego niż transport kolejowy,
 b) transport samochodowy jest bardziej przydatny do przewozu towarów niż transport kolejowy.

Zadanie 23. (3 pkt)

Struktura eksportu i importu w wybranych krajach według grup towarów w %

Kraj		Towary rolno-spożywcze	Surowce bez paliw	Paliwa mineralne	Produkty przetwórstwa przemysłowego	Maszyny, urządzenia, sprzęt transportowy
A	eksport	7,5	2,5	5,0	47,4	37,6
	import	5,6	3,4	9,1	44,4	37,5
B	eksport	4,0	1,6	1,4	41,0	52,0
	import	6,3	3,3	8,5	44,4	37,5
C	eksport	0,7	0,8	0,4	30,9	67,2
	import	12,4	6,1	20,1	33,2	28,2
D	eksport	11,5	4,3	4,4	71,9	7,9
	import	1,4	8,6	34,8	40,1	15,1

Źródło: Świat w liczbach 2004

Przyporządkuj podanym krajom odpowiednią strukturę importu i eksportu.

Kraje: Indie, Japonia, Niemcy, Polska

A..... B.....
 C..... D.....

Zadanie 24. (4 pkt)

W celu zwiększenia konkurencyjności własnych wyrobów w handlu światowym poszczególne państwa stosują różne formy działania.

a) Podaj dwa przykłady negatywnych skutków stosowania dumpingu w handlu zagranicznym na świecie.

b) Przedstaw dwie korzyści, jakie odnoszą kraje Unii Europejskiej w handlu zagranicznym w wyniku stosowania subwencji dla własnego rolnictwa.

Zadanie 25. (2 pkt)

Wypisz z powyższego zestawienia trzy najważniejsze wskaźniki poziomu rozwoju gospodarczego państw.

1. Zbiory pszenicy
2. Produkcja samochodów osobowych
3. Produkcja energii elektrycznej
4. Transport kolejowy – przewozy ładunków
5. Dynamika importu i eksportu
6. Struktura importu i eksportu według grup towarów
7. Kursy walut (rynkowe)
8. Produkt krajowy brutto (ceny bieżące)

Zadanie 26. (1 pkt)

Na Bałtyku do Polski należą następujące obszary: morskie wody wewnętrzne, morze terytorialne oraz wyłączna strefa ekonomiczna. Podaj, którą literą oznaczono na poniższej mapie wody terytorialne, a którą wyłączną strefę ekonomiczną.

Opracowanie własne na podstawie: F. Plit, J. Makowski, J. Plit, Polska w dobie przekształceń, Warszawa 1997, s. 10.

morze terytorialne..... wyłączna strefa ekonomiczna.....